

KİTAP TANITMA

YAŞAR NURİ ÖZTÜRK'ÜN "KUR'AN VERİLERİ AÇISINDAN LAİKLİK" ADLI KİTABI

Arş.Gör. Mustafa Tahir ÖZTÜRK*

Yaşar Nuri Öztürk, *Kur'an Verileri Açısından Laiklik*, Yeni Boyut Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul 2003, 110+2 Sayfa. Yeni Boyut Yayınlarınının 38., Bütün Eserleri Serisininin 37. kitabı olan eser 17 adet makale ve karma indeksten oluşmaktadır.

Laikiik Kavramına Genel Bakış (s.5-11) adlı ilk makalede laiklik kavramının etimolojik tahlili yapılıyor, konuyla ilgili temel değerlendirmeler aktarılıyor. "Yunanca'da halk anlamındaki **laos** sözcüğünden gelen ve din sınıfına mensup olmayan kişi ve kitleleri tanıtmada kullanılan bu kelime aynı anlamıyla **laicus** şeklinde Latince'ye ve **laique (laic)** şeklinde Fransızca'ya girmiştir." (s.5) diyerek makaleye giriş yapan Öztürk, sırasıyla **laicism**, **to laicize**, **ilmaniye**, **'almaniye** kelimelerine açıklama getiriyor. Batı dünyasında laiklik kavramının yerini **Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgü**'in (ölm. 1967) "**Din ve Laiklik**" adlı eserinden veren yazar, İslam fikir dünyasının isimlerinden **Hasan Hanefi**, **Nasr Hâmid Ebu Zeyd** ve son olarak **Suheyb Bin eş-Şeyh**'in laiklik kavramıyla ilgili değerlendirmelerini bu makalede sunuyor.

Dünya-Âhret, Ruh-Madde Birlikteliği (s.12-14) adlı makalede yazar genel olarak ruh-madde, dünya-âhret, madde-mânâ birlikteliğinin Kur'an esaslı açıklamasını yapıyor, açıklamaları verilen Kur'an

* İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

ayetleriyle örneklendiriyor (Kasas Suresi, 77; Bakara Suresi, 200-202), namaz ve hac ibadetinde bu anlayışın uzantısının mevcudiyetini gösteriyor ve İslam'da **seküleritenin** değil, **sekülerizmin** (dünyevileşmenin değil, dünyeviye tek amaç yapmanın) reddinin varolduğunu ifade ediyor. (s.14)

Takvanın Kamusal Alanda Değer Ölçüsü Olmaktan Çıkarılışı (s.15-19) adlı makaleye yazar, “Dinsel-ruhsal olanı temsil eden kişi veya kişilerin üstünlüğü var mıdır? Varsa bu onlara ne gibi farklılıklar kazandırır?”(s.15) sorularıyla başlıyor. **Allah’tan vahiy almayı** dinsel-ruhsal olanı temsil etme hakkıyla örtüştüren **Öztürk**, bu hakkın peygamberlere ait olduğunu ve **Hz. Muhammed’den** sonra bu kapının kapatıldığını ifade ediyor.**Takvayı** ruhsal, dinsel yetkinliklerin kazandırdığı niteliğin terimsel adı olarak (s.15) tanımlayan yazar, Kur’an’ın, “tarih boyunca benimsenen ve insanlığı din sınıfının hegemonya ve despotizminin altına sokan bir vahiy dışı kabulü” yıkmak istediğini ve takvayı “insanla-insan arası ilişkilerde üstünlük ölçüsü olmaktan çıkarıp insanla-Allah arası ilişkilerde bir değer ölçüsü haline” getirdiğini söylüyor.(s.16) Kur’an’ın “din sınıfı, din kisvesi, hatta din adamı anlayışını da yıktığını”(s.16), İslam’da ibadet için özel bir mekan, ayrı bir kişinin varlığına ihtiyaç duyulmadığını ifade eden yazar bu görüşü **Siddik b. Hasan Han’dan** (ölm. 1889) bir alıntıyla pekiştiriyor. **Öztürk**, son olarak, takvanın kamusal alanda bir üstünlük ölçüsü yapılmasıyla, toplumda sırasıyla **riyakarlık, ikrah, tekfir, şiddet ve terörün** egemen olacağını belirtiyor.

Egemenlik (Hakimiyet) Kavramı ve Laiklik (s.20-32) ‘te din üzerinden siyaset yapan dinci veya **siyasal İslamcı** söylemin laiklik konusunda öne çıkartıp istismar ettiği hakimiyet anlayışının fikir babalarının **Emevi** politikacıları olduğunu söyleyerek makaleye giriş yapan **Öztürk**, bu düşüncenin başlangıcındaki kişi olarak **Muaviye’yi** (ölm. 679) gösterip konuya **Ebu Zeyd’den** bir alıntıyla devam ediyor. Hakimiyet kavramıyla ilgili etimolojik açıklamalar yapan yazar, Arapça’da hakimiyetin kökü olan hükümden ve yine bu konuyla ilgili mülk kelimesinin türevlerinin Kur’an’da yer aldığı şekilleri örnek ayetlerle verip insanın hüküm (yönetme, kanun yapma) yetkisi bahsine giriyor.İnsana verilen hüküm/hakimiyet yetkisinin sadece nebilere

verilmediğini söyleyen **Öztürk**, nebiler dışında bu yetkiyi kullanabilme şartlarının Kur'an ayetlerinin gösterdiği üç kavram bağlamında olabileceğini söylüyor: **Adalet, Allah'ın indirdiği, Allah'ın gösterdiği.** "Tarih boyunca egemenliğin (sultanın) tek sahibi sayılan kral-sultanın, aynı zamanda yarı ilah-gölge ilah bir varlık olarak görüldüğünü" (s.26) ifade eden yazar, Kur'an'da yer alan **Firavun, Nemrut** örneklerinden yola çıkarak, kişilerce kullanılan ilahlık yetkisinin ve ilgili ayetlerdeki **emrin** (egemenlik, yargı ve komuta yetkisi) kötüye kullanılmasının reddedildiğini, söylüyor. Yazar, Kur'an'ın getirdiği "**kendine özgü bir kulluk anlayışı**" (ibadiyye) ve **had** (sınır) kavramı üzerine dikkat çektikten sonra Allah'ın hakimiyeti üzerine açıklama getiriyor. Buna göre Kur'an'da : "**Hüküm Allah'a aittir, Hükümde insanın da bir nasibi vardır ve insan bu nasibini kullanırken Allah için hareket etmelidir.**"(s.31)

Tevhit ve Hakimiyet (s.33-36) adlı makalede **Öztürk**'e göre, "Kur'an'ın hakimiyet anlayışının en ideal formülü **kelime-i tevhittir.** Kelime-i tevhidin ortadan kaldırmak istediği **ilahlık** sadece metafizik-ontolojik anlamda bir ilahlık değildir, belki ondan daha önce ve önemli olarak, yarı ilah kralların örtülü uluhiyetleri yok edilmektedir." (s.33) Kur'an'da yer alan **Nemrut** ve **Hz. Yusuf** örneklerine değinen yazar, **Hz. İsa** 'nın "**Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya, kayserin hakkını kaysere verin**" sözünün Hıristiyan dünya tarafından, kralın gücünün Tanrı'dan geldiği yolunda bir anlayışa temel teşkil edecek şekilde, nasıl çarpıtıldığını, Hıristiyan teolojinin önemli isimlerinden **Saint Thoma d'Aquino**'nun (ölm. 1274) buna direnişini ve bu anlayışın Bizans aracılığıyla Osmanlı'ya geçtiğini ifade ediyor.

Hakimiyetin Saltanat Adına Saptırılması (s.37-43) 'nda yazar, **Pavlus** (ölm. 67) tarafından Hıristiyanlığa sokulduğu ifade edilen "**Yöneticiye, zalim de olsa itaat gerekir, çünkü o, tanrısal iradeyi temsil ediyor.**" (s.37) anlayışı ve **Emeviler** tarafından İslam akidesine yerleştirildiği söylenen "**İmam ahlaksızlıklar ve zulümler de sergilese azledilemez.**" (s.38) kuralı arasında bağlantı kuruyor. Bu anlayışın "hadis patentli" uydurma sözlerle halkın zihnine sokulduğunu belirten **Öztürk**, Osmanlı yönetiminin de aynı fikri benimsediğini söylüyor. Bu anlayışa,

ilahiyatçı **Salih Akdemir**'den yaptığı alıntılarını da kullanarak karşı çıkıyor. İslam Hukukunda yer alan "**ta'zir**" anlayışının (cezası din tarafından belirlenmemiş suçların azaltılması veya durdurulması için kamu otoritesinin, takdir yetkisini kullanarak bazı sakındırıcı, caydırıcı önlemler alması); **Muaviye** tarafından başlatılan, **Abbasiler** döneminde kurumlaşan, Osmanlılarda hukuk normuna dönüştürülen "**siyaseten katl**"e (devlet başkanının, devletin geleceğine zarar verici gördüğü kişi veya kişileri öldürme yetkisi) dönüştürüldüğünü söyleyen **Öztürk**, tarihten de konuyla ilgili örnekler veriyor.

Allah'ın İndirdiği İle Hükmetmenin Kur'ansal Anlamı (s.44-46)'nda yazar, konunun açıklanmasının temelinde omurga kavram olarak "**Allah'ın indirdiği**"nin ne olması gerektiğinin yattığını ve bundan şu kaynakları anlamamız gerektiğini söylüyor: **Akıl, Vahiy, Yarattığı kanunlar (sünnetullah, kader), Bilim, Mâruf (ortak-evrensel insanlık değerleri)** (s.46)

İşletilen Akim Öne Çıkarılması (s.47-50) adlı makaleye "**Allah'ın ilk indirdiği akıldır.**" cümlesiyle başlayan **Öztürk**, akim işletilmesi önceliğinin Kur'ansal dayanaklarından bahsedip **Râgıb el İsfahani**'nin (ölm. 1108) konuyla ilgili olan **ez-Zerîa ila Mekârimi**'ş-**Şerîa** adlı eserinden alıntılar veriyor. "**Akıldan uzaklaştırılan iman (sonuç olarak da din) sübjektifleşir, kişiselleşir, nefsanîleşir. Böyle olunca da gerçeğe ve genele sırt dönerek, kişinin egosuyla eşitlenir. Bu noktaya geldiğinizde iman, yapıcı-yaratıcı bir mutluluk enerjisi olmaktan çıkar, yıkıcı bir tahrip gücüne dönüşür**" (s.50) diyen yazar "**akla ve o kanunlara tersliği adeta dinleştirmiş benliklere**" (s.50) şu ayeti hatırlatıyor: "**Allah, akhını işletmeyenler üzerine pislik atar.**" (Yunus Suresi, 100)

Aklın Öne Çıkarılmasının Laiklik Açısından Önemi (s.51-54)'nde **Öztürk**'e göre, "**Aklın öne çıkarılmasının laiklik açısından önemi büyüktür. Çünkü, akli öne çıkarmak, hakimiyet ilkesinin saptırılmasını önlemede rol oynayacağı gibi, yönetimin ihtiyaç duyduğu pozitif hukukun oluşturulmasında başı çekmek suretiyle de kitlelere ufuk açacaktır.**" Yazar, İslam fıkıh bilginlerinin büyük çoğunluğunun kabul ettiğini, söylediği şu fikrin altını çiziyor. "**Dinin bildirdiği birçok kavram ve gerçek, aynı zamanda akıl tarafından da bilinir,**

bilinmektedir. Yani, iyi-güzel, kötü-çirkin; iman ve ibadet alanları hariç, eşyanın zâtında olan ve aklm bildirmesiyle bilinebilecek özelliklerdir.”(s.53-54) Konuyla ilgili, sırasıyla, fıkıh bilginleri **Kadı Abdülcebbar** (ölm. 1025), **İmam Mâturîdî** (ölm. 944), **Necmuddin et-Tûfî**’den (ölm. 1316) alıntılara yer veren **Öztürk**, bahsi geçen bilgin ve benzerlerinin fikirlerinin laikliğin taleplerine ters düşmediğini ve bu fikirlerin geleneksel-siyasal tabucu zihniyetlerin engelleriyle hayata geçirilemediğini, bunun İslam dünyasına pahalıya mal olduğunu belirtiyor.

Peygamberliğin Bitişinin Anlamı (s.55-56)’nda, Hz. Muhammed ile birlikte peygamberliğin bitişinin anlamı ve özünün ne olduğu sorusunu, **Öztürk**’e göre, en ciddi cevaplandırılan düşünür **Muhammed İkbâl** (ölm. 1938)’dir. Bu soruya verdiği kendi cevabı ise, “**Kitleleri Allah adına yönetecek, yönlendirecek kişiler devri, son peygamber Hz. Muhammed’ ile bitmiştir. Bunun daha terminolojik anlamı, yönetim erkinin arkasında tanrısal ve kutsal dayanak gören anlayış, yani teokrasi dönemi bitmiştir.**” (s.55) Yazara göre, “Artık kitleler, peygamberler mirası ile insanlığa ulaştırılmış bulunan vahiy, bilim, akıl verileri kullanılarak yönetilecek; yönetilen kitle, kaderine bizzat hakim olacaktır. Bu yönetimin zaman ve mekan üstü ilkeleri de verilmiştir: **Bey’at, şûra, adalet, ehliyet ve emanete saygı, baskı ve manipülasyonun (ikrahın) dışlanması, emeğe saygı.**” (s.56)

Yönetimde Temel İlkeler (s.57-65) adlı makalede, **Öztürk**’e göre, Kur’an’ın, “laikliğı sadece kabul edilebilir bulmaya değil, öne almaya ve özendirmeye iten temel kabulleri” (s.57), **bey’at ve şûra** ilkeleridir. “Hukuk devletinde yönetim erki, İslam literatüründeki ifadesiyle ‘**velâyet-i emr**’ bir emanettir; bir baskı ve üstünlük aracı değildir. Bu emaneti, buna layık olanların üstlenmeleri gerekir.” “Velâyet-i emri üstlenen insan sıfatıyla peygamberler ile, peygamber olmayanları ayırmak zorundayız.” “**Peygamberlik bitmiştir. O halde bugün, Allah adına yönetme hakkı ancak ilkelerin olur, kişilerin değil. Kur’an’ın anladığı şekliyle hukuk devletinin esas mânâsı, adalet devletidir.**”Yazar, fıkıh metodolojistlerinden **Karafî**’nin (ölm. 1285)

konuya ilişkin düşüncelerini aktarıyor: “Resul’ün imamet tasarrufu, onun peygamberlik yapısına zaid bir vasıftır.

Bu vasıf, peygamberlik kavramının içinde değildir. Yani, imamet, peygamberliğin bir icabı ve uzantısı değildir. Bunun içindir ki Kur’an, risaletle ilgili konularda Resul’ü sürekli Allah ile baş başa bırakırken imamet meselesinde ona, yöneteceği kitle ile şura ve bey’at emri vermektedir.” “Resul’ün risalet görevi imamet görevini içermediği gibi hüküm kuvveti de, tenfiz (icra) kuvvetini içermez. Çünkü, icra bir imamet tasarrufudur.” (s.57-58) **Öztürk, Karafî**’nin, bu görüşleriyle, Batı’dan asırlar önce, “**kuvvetler ayrılığı ilkesi**” ni ortaya koyduğunu söylüyor.

Yazar, peygamberliğin bitmesine rağmen, uygulamada peygamberlik yetkilerini kullananlar olduğunu, bu yolun teokrasiyle işletildiğini, bu uygulamanın **Şii** dünyada masum imam inancı ve velayet-i fakihla, **Sünni** dünyada tasavvuf ve tarikatlarla gerçekleştirildiğini belirtiyor. **Siyasal İslamı**, saltanat ve menfaat dinciliği olarak niteleyen **Öztürk**, Fransız düşünürü **Garaudy**’nin siyasal İslam için kullandığı, “**İslam’a musallat olmuş bir hastalıktır.**” (s.61) ifadesini naklettikten sonra, Kur’an’ın “**Aldatan, sizi Allah ile aldatmasın**” (Fâtır Suresi, 5) uyarısını tekrarlıyor. Peygamberlerin yetkilerini kullanmaya kalkanların Hz. Peygamber’e vekalet, niyabet veya hilafet kavramlarını öne çıkardıklarını, söyleyen yazar, bu kavramların geçersizliklerine dair açıklamalar veriyor, ülkemizin ilk adalet bakanı da olan fıkıh bilgini **Seyit Bey**’in (ölm. 1925) konuya ilişkin düşüncelerini nakledip, bey’atın ruhunun **demokraside olduğunu** ileri sürüyor.

Siyasal İslam’ın Saptırmaları (s.66-69)’nda **Öztürk**, siyasal İslam temsilcilerinin demokrasiye bakış açılarını verdikten sonra Kur’an’daki şura kavramına açıklamalar getirip, bu kavramın bey’atla birlikte düşünüldüğünde, **cumhuriyet, demokrasi ve laiklik** sonucuna götüreceğini ifade ediyor.

Laiklik Yemini Ve Ötesi (s.70-75) adlı makalede, laiklik üzerine yemin ederek göreve başlayan milletvekillerinin laiklik için fikir beyan ederlerken nasıl çelişkiye düştüklerini vurgulayan **Öztürk**, laikliğin “**hoşgörü, dinle devlet işlerinin ayrılması**” gibi derinliği olmayan

ifadelerle açıklanamayacağını, bu konuyla ilgili problemlere tek çözümün "basîret ve dirayet" yolunun olduğunu söylüyor.

Atatürk ve Din (s.76-92) makalesinde **Öztürk**, laikliğin insanımızla kucaklaşılması için onun dinle ilişkisinin iyi belirlenmesinin gerektiğini, bunu yapmanın laikliği yok etme hareketlere karşı durmanın yolu olduğunu, bu noktada **Atatürk**'ün din meselesindeki tavrının bilinmesinin zorunluluğunun ortaya çıktığını ifade ediyor. Yazara göre, Atatürk iki kesim tarafından dine karşı gösterilmiştir: **Dinin gerçeğine karşı olanlar, dinin tümüne karşı olanlar.** (s.77) **Öztürk**, bu iki kesimin Türkiye'nin çökertilmesi planlarında ortaklaşa hareket ettiklerini, gözden kaçmaması gerektiğini söylediği bir paradoksu ortaya koyuyor: "İdeolojilerin çöküşünden önce, Allah diyenlere bir tür ilkel mahluk gözüyle bakan bazı çevreler bugün Türkiye'de çeşitli maskeler kullanarak şariat ticareti yapmaktadır. Türk medyası bu tür kalemlerle tanışıktır. Bunun arka planındaki gerçek, dinin Türkiye'yi tahrip etme din yobazı tarafından kullanıldığı gibi, inkar yobazları tarafından da kullanıldığıdır. Atatürk'ün dine karşı gösterilmesi, işte bu noktada hayati bir önem taşıyor." (s.78-79) Atatürk'ün dine karşı gösterilmesinin, yazara göre, Ortadoğu coğrafyası açısından da tipik bir anlamı vardır. **Öztürk**, soruyor: "Atatürk dine nasıl bakıyordu? Ne yapıyordu? Bu konuda ne düşünüyordu? sorusunun cevabını mitolojilerin, din ve akıl çerçevesinde hiçbir anlam ifade etmeyen söylentilerin ötesinde ve inandırıcı bir biçimde ortaya koyacak belgeler, olaylar, icraatlar yok mudur?" Cevap veriyor: Vardır.

Yazar, Atatürk'ün bu konuyla ilgili iki adım attığını söylüyor: **Tekkeleri kapatması** (1924), **Elmahlı Hamdi Yazır**'ın (ölm. 1942) yaptığı meal-tefsiri ve **Ahmet Nâini Efendi** (ölm. 1934), **Kâmil Miras Efendi** (ölm. 1956) 'nin yaptığı "Buharî Tercüme ve Şerhi" ve **Laikliğin Anayasaya Konulması** (1928). **Öztürk**, Atatürk'ün ölümünün ardından, Kur'an'ın dini için yapılan bu uygulamaların devamının gelmediğini, hatta 1938-1950 arası dönemde tam tersinin yapıldığını, 1950 sonrasının din karşıtı tavırlara tepki olarak doğan din istismarı ve din adına riyakarlık dönemi olduğunu ifade ediyor. Yazar, günümüzde

dinle ilgili yapılması gerekenin “Atatürk’ün bıraktığı yerden başlamak” (s.89) olduğunu önemini vurguluyor.

Atatürk’e Saldırının Öteki Adı (s.93-99) ‘nda **Öztürk**, Atatürk’e saldırının belli bir noktadan sonra laik Cumhuriyet’e saldırıya dönüştüğünü söylüyor. Laikliğe saldırı, yazara göre, “iki koldan düzenlenmiştir. Birinci kulvardakiler bağıyor: Kafir laiklik, kafir “**Kemalizm dini**”, Allah’ın dinini eziyor, onun yerine geçiyor; dinimiz elden gidiyor, ayağa kalkalım!” (s.94) “İkinci kulvardakiler seslerini şöyle yükseltiyor: Biz, dinle-diyaneyle ilgili olmasak da çağdaş, demokrat, insan haklarına saygılı kişileriz. Bu dinci kesimin demokratik hak ve özgürlükleri laiklik adı altında ‘laikçilik’ yapılarak çiğneniyor.

Bunlara destek olalım, ikinci bir cumhuriyet kuralım; tam özgürlük (!) tam demokrasi (!) gerçekleşsin!...(s.95) “**Hristiyan Batı stratejileri bu yıkım seslerinin ikisine de destek veriyor. Genelde tüm Batı, özel olarak da Avrupa, onlarca vakıf, dernek ve enstitü ile bu stratejiyi hedefine vardırmaq için çalışan bir dünya manzarası arz etmektedir.**” (s.95) **Öztürk’e** göre, Batı’da bu işin öncüleri, bir grup oryantalist akademisyenlerdir. “En dikkat çekici isimler, Türkiye Cumhuriyeti’ne saldırmayı temel uğraş yapan Alman oryantalist **Udo Steinbach** ve ekibi ile Amerikalı stratejist **Huntington** ve fikirdaşlarıdır.” (s.95) Yazar, bahsettiği ekiplerden isimler (**Wulf Schönbohm, Guido Kraemer, Hartmet Dreier, Gustav Adolf Sonnenhol**) ve fikirlerinden alıntılar vererek bunlar üzerinde yorum yapıyor.

Güneş Ve Katran (s.100-103) adlı makaleye **Öztürk**, makale başlığına esin kaynağı olduğunu söylediği bir hadisle başlıyor: “**Allah’a yemin olsun ki sizi, güneş gibi aydınlık bir din üzerinde bıraktım. Bir din ki, aydınlıkta, gecesi de gündüz gibidir.**” (İbn Mâce, 1/4) (s.100) Yazara göre, “Müslüman dünyanın bugün kendisine Allah rızası kazandıracak bir tek ibadeti olabilir: Hz. Muhammed’in bıraktığı ışık-aydınlık dine bulaşan (veya bulaştırdıkları) kir ve karanlığı bu dinin bünyesinden temizlemek. Bunun için yapılacak ilk şey, **Muhammed İkbâl’in** 1920’lerde söylediğidir:

Bizim İslam'a yapacağımız en büyük iyilik, dünyaya, İslam'ı bizim temsil etmediğimizi ilan etmektir." (s.101) Öztürk, makalenin sonunu bir uyarıyla yapıyor. "Gerçeği arayan temiz ve samimi vicdanlar için yol bellidir: Işık-aydınlık dini nefret ve ürküntü unsuruna dönüştüren istismarcı zihniyetlerin gittikleri yönün tam tersine gitmek. Yanlış hesap yapanlar, dirilişi olmayan bir çöküşe mahkum olurlar."**Lütfen, tarihi dikkat ve basiretle okuyun! Ve demokrasinin, engizisyon despotizmine geçiş merdiveni yapılmasına izin vermeyin.** (s.103)

Sonuç (s. 104-106) makalesini Öztürk, kitabın bir tür özeti haline getiriyor. Yazara göre: "Kur'an'a göre, mutlak ve ontolojik anlamda hakim olan tek kudret Allah'tır. Ancak Allah, seçkin varlık olarak dünyaya gönderdiği insana yeryüzünde hüküm ve hakimiyet yetkisi vermiş, bu yetkiyi kullanmasını emretmiştir. Bu emin yerine getirilmesi de Allah'ın egemenliğine saygının bir gereğidir. İnsanın kullanacağı hakimiyet ve hüküm yetkisi, Allah'ın indirdiği ile Allah'ın gösterdiğini göz ardı etmemek üzere kullanılacak bir yetkidir. Kur'an dünyevileşmek anlamında bir laiklikten rahatsızlık duymamaktadır. Çünkü dünyevileşmek bizzat Kur'an'ın önerdiği ve tevhit ilkesinin zorunlu boyutlarından biri olarak gördüğü bir değerdir.

Yönetim erkinin kullanımı ve kanunların Allah'a vekaleten değil de yönetilenlere vekaleten çıkarılması anlamında laikleşme de Kur'an'a aykırı değildir. Tam aksine, Kur'an böyle bir laikleşmeyi de teşvik etmektedir. Allah'a vekaleten veya Allah adına yönetim yani teokrasi sadece peygamberler için söz konusu edilebilir. Kur'an, peygamberliğin Hz. Muhammed'le bittiğini açıkça ilan ettiğine göre, teokrasinin Kur'an'dan onay alması, bir teokratik anlayış ve yönetimin Kur'an'a dayandırılması mümkün görülemez. Yönetim erki veya sulta, Allah adına değil, yönetme yetkisini veren toplum adına kullanılır. Yönetenler Allah'ın değil, toplumun vekilidir. Kanunların çıkarılması Allah adına değil, yönetilen toplum adına olacaktır. Kur'an, yönetimde temel ilkelerin başına bey'at ve şûrayı koymuştur. Laiklik ilkesinin korunmasında en büyük güvence, İslam'ın gerçeğinin ortaya çıkarılması ve halka öğretilmesidir." (s.104-106)

Kitap Hakkında Kısa Bir Değerlendirme

İslam'ı ana kaynakları olan Kur'an-ı Kerim ve sahih sünnet ışığında, disiplinler arası bir bakış açısıyla -felsefe-ilahiyat-hukuk bilimleri üçgeninde- inceleyen Öztürk, katıldığı televizyon-radyo programları, verdiği konferanslar, yazdığı kitap ve köşe yazılarıyla geniş halk kitlelerine ulaşmaktadır. Yazarın, incelediğimiz, "Kur'an Verileri Açısından Laiklik" adlı çalışmasında ilk göze çarpan nokta, yukarıda değindiğimiz bakış açısına, stratejik uyarı unsurlarını yoğun bir biçimde dahil etmesi ve İslam vahyi ile uyuşan laiklik anlayışını öz bir şekilde okuyucuya aktarmasıdır. Buna bağlı olarak; kitabın dili, ağıdalı akademik tavrın aksine, sade ve akıcıdır.

Kaynaklar satır arasında verilerek, konu bütünlüğünün bozulmasının önüne geçilmiştir. Bu tarz, toplum içi çatışmalara araç olarak kullanılmak istenen ve geniş halk kitleleri tarafından kapsamlı bir şekilde bilinmeyen laikliğin öğrenilmesi açısından rahat bir okuma imkanı sağlamaktadır. Öztürk'ün çalışmasında özellikle dikkatimizi çeken dört temel nokta var: İslam'da dünya-âhiret, ruh-madde, madde-mânâ birlikteliğine vurgu, takvanın (dindarlık) sosyal ilişkiler alanında değer ölçüsü olmaktan çıkartılması zorunluluğuna vurgu, sekülerleşmenin (dünyevileşmenin) Kur'an'm taleplerinden biri olduğu düşüncesi, Atatürk'ün din (İslam) ile münasebetinin dayanakları. Yukarıda belirttiğimiz temel noktalar, laiklik ve İslam konusuna daha önceden getirilmemiş bir bakış açısı veriyor, bu da çalışmayı özgün kılıyor.